

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب

بررسی تحلیل محتوای کتاب هدیه های آسمانی پایه پنجم ابتدایی سال

۱۴۰۰-۱۳۹۹ بر مبنای الگوی ویلیام رومی

دکتر جلال عبودی، امید چاری

مدرس دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان و معلم اداره آموزش و پرورش ناحیه ۴ اهواز.

دانشجوی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس شهید باهنر بیرجند

omidchari9@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب هدیه های آسمانی پایه پنجم ابتدایی از منظر رویکرد ویلیام رومی می باشد. در این پژوهش از روش تحلیل محتوای کیفی متون با توجه به رویکرد ویلیام رومی جهت مشخص کردن ضرایب درگیری ذهنی متن، فعالیت محور بودن و ضرایب فعال بودن تصاویر استفاده شده است؛ بدین منظور واحد تحلیل، تمامی متون، تصاویر و فعالیت ها می باشد. ابزار تحلیل محتوا، چک لیست و جداول تحلیل محتوا با توجه به رویکرد ویلیام رومی می باشد. (روایی و پایایی اطمینان پذیری یافته ها با استفاده از رویکرد ارزیابان بیرونی محاسبه گردید. یافته ها حاکی از آن است که کتاب هدیه های آسمانی پایه پنجم ابتدایی از نظر درگیری ذهنی متن غیرفعال، تصاویر فعال و فعالیت ها هم فعال می باشد. بنابراین لزوم توجه به فعالیت محور بودن کتاب درسی با توجه به نقش آن در یادگیری فراگیران ضرورت دارد.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، ویلیام رومی، فعال، غیرفعال

مقدمه

با تحلیل محتوای کتاب های درسی، نقاط قوت و ضعف محتوا آشکارتر می شود و ضرورت اجرای یک برنامه استاندارد و سازمان یافته، بیشتر احساس می شود (نوریان، ۱۳۹۳ نقل در نوری، امانی، ۱۳۹۹). تحلیل محتوا، محتوای واقعی یک پیام کلامی یا غیر کلامی، عوامل تعیین کننده و آثار پیام را بررسی می کنند. (کوی، ۱۹۸۱ نقل در جعفری هرنندی و همکاران، ۱۳۸۷). نوعی از تحلیل ها که برای برنامه ریزان درسی، مولفان و تصمیم گیرندگان برنامه های درسی بسیار مفید و ضروری است، تحلیل محتوایی است، این نوع تحلیل ها کمک می کند تا مفاهیم، اصول، نگرش ها، باورها و کلیه اجزای مطرح شده در قالب دروس کتاب مورد بررسی عملی قرار گرفته، با اهداف برنامه درسی، مقایسه و ارزشیابی شوند. (قاسمی، مجیدی پرست، ۱۳۹۳). تحلیل محتوا هم روشی برای تحلیل داده ها و هم روش مشاهده اسناد است، اما به جای مشاهده مستقیم رفتار مردم یا پرسش در مورد آن، به ارتباط هایی که آنان به وجود آورده و پیام هایی را که رد و بدل کرده اند، توجه و آن را مورد پرسش و ارزیابی قرار می دهند. (صدیق سروستانی، ۱۳۷۵ نقل در قائدی، گلشنی، ۱۳۹۵). از طریق تحلیل محتواست که می توان به ویژگی های یک کتاب درسی پی برد و ضعف ها را در محتوای کتاب های درسی شناسایی و معرفی نمود. از سوی دیگر، با توجه به اینکه نظام آموزش و پرورش ایران از نوع متمرکز است، اغلب وقت کلاس به کتاب درسی اختصاص پیدا می کند و همه ی آموخته های دانش آموزان بر اساس کتاب درسی سنجیده می شود؛ پس در کشور ما به لحاظ اهمیت و جایگاه کتاب درسی، تحلیل محتوا ضرورت بیشتری پیدا می کند. (کرمی و همکاران، ۱۳۹۲).

تحلیل محتوا را یک روش پژوهشی سیستماتیک معرفی می کنند که بر اساس اندازه گیری مقدار چیزی در یک نمونه تصادفی از یکی از اشکال ارتباطی طراحی شده است (آسا برگر، ۱۳۸۳؛ نقل در قائدی، گلشنی، ۱۳۹۵). در حوزه علوم تربیتی تحلیل محتوا به عنوان (یک روش پژوهش منظم برای توصیف عینی و کمی محتوای کتابها و متون برنامه درسی و یا مقایسه پیام ها و ساختار محتوا با اهداف برنامه ی درسی) تعریف شده است (پارمحمدیان، ۱۳۷۷؛ نقل در محمودی، ۱۳۹۰). تحلیل محتوا کاربرد روش های کمی و کیفی، عینی و